

Пісківська гімназія Пісківської
селищної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Пісківської гімназії
Анна КЛОКУН
(підпис)

Наказ № 12/АГ від «18» грудня 2024 р.

ПОСАДОВА ІНСТРУКЦІЯ

12 грудня 2024 № 3

(дата)

ВЧИТЕЛЯ ЕТИКИ

(код КП 2320)

1. Загальні положення

- 1.1. Посада вчителя етики належить до посад педагогічних працівників.
- 1.2. Учителя етики призначає на посаду та звільняє з неї директор закладу загальної середньої освіти (далі — директор, заклад освіти) з дотриманням вимог чинних нормативно-правових актів про працю.
- 1.3. Посаду вчителя етики може обіймати особа з високими моральними якостями, яка має вищу освіту та (або) професійну кваліфікацію педагогічного працівника, належний рівень професійної підготовки; фізичний та психічний стан здоров'я якої дає змогу виконувати професійні обов'язки в закладі освіти.
- 1.4. Основні функції вчителя етики — здійснює освітній процес, забезпечує його результативність та якість.
- 1.5. Учитель етики підпорядковується безпосередньо директору закладу освіти, а також заступнику директора закладу з навчально-виховної роботи.
- 1.6. На час відпустки, тимчасової непрацездатності, відсутності на роботі з інших поважних причин обов'язки вчителя етики виконує інший педагогічний працівник відповідно до наказу директора.
- 1.7. У своїй діяльності вчитель етики керується Конституцією України; Кодексом законів про працю України; Конвенцією про права дитини; законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», указами Президента України; постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 року № 1109 «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних знань для педагогічних працівників», наказами та іншими нормативно-правовими актами центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та підпорядкованих їм органів управління освітою; вимогами Державних стандартів загальної середньої освіти; професійним стандартом за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти»; правилами й нормами з охорони праці та безпеки життєдіяльності, цивільного захисту, пожежної безпеки; статутом і правилами внутрішнього розпорядку закладу освіти, наказами директора, цією посадовою інструкцією.

2. Завдання та обов'язки

Вчитель етики:

- 2.1. У своїй професійній діяльності вчитель етики керується загальними компетентностями професійного стандарту вчителя ЗЗСО:
 - 2.1.1. Здатний діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина, реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадська компетентність).
 - 2.1.2. Здатний до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).
 - 2.1.3. Здатний виявляти повагу та цінувати українську національну культуру,

багатоманітність та мультикультурність у суспільстві, здатний до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

2.1.4. Здатний до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

2.1.5. Здатний до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

2.2. У своїй професійній діяльності вчитель етики здійснює наступні трудові функції:

2.2.1. Навчає здобувачів освіти предмету етики, використовуючи мовно-комунікативну, предметно-методичну, інформаційно-цифрову компетентності.

2.2.2. Сприяє партнерській взаємодії з учасниками освітнього процесу з використанням психологічної, емоційно-етичної компетентностей та компетентності педагогічного партнерства.

2.2.3. Бере участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища, використовуючи інклюзивну, здоров'язбережувальну, проєктувальну компетентності.

2.2.4. Здійснює управління освітнім процесом з використанням прогностичної, організаційної, оцінювально-аналітичної компетентностей.

2.2.5. Здійснює безперервний професійний розвиток, використовуючи інноваційну, рефлексивну компетентності, здатність до навчання впродовж життя.

2.3. Планує освітній процес з предмета біології відповідно до освітньої програми.

2.4. Забезпечує належний рівень викладання етики та засвоєння учнями освітньої програми з дотриманням вимог відповідного Державного стандарту загальної середньої освіти.

2.5. Застосовує різноманітні форми, методи та засоби навчання, сучасні освітні технології, зокрема інформаційні, а також цифрові освітні ресурси, упроваджує перспективний педагогічний досвід.

2.6. Здійснює освітній процес з урахуванням психофізіологічних особливостей учнів та специфіки навчального предмета етики.

2.7. Вживає заходів для зацікавлення учнів навчанням, організовує самостійну освітню діяльність учнів, зокрема дослідницьку.

2.8. Сприяє розвитку здібностей та обдарувань учнів, формуванню в них загальної культури та навичок здорового способу життя.

2.9. Проводить індивідуальну, позаурочну роботу з учнями з етики.

2.10. Оцінює навчальні досягнення учнів відповідно до критеріїв оцінювання, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Результати доводить до відома учнів, їхніх батьків або інших законних представників.

2.11. Настановленням і особистим прикладом утверджує в учнів повагу до суспільної моралі та цінностей: правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбності.

2.12. Виховує в дітей повагу до державних мови та символів України, національних, історичних і культурних цінностей, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання й довкілля України.

2.13. Дотримується педагогічної етики, поважає гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу.

2.14. Захищає учнів від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації.

2.15. Запобігає вживанню учнями алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам та проявам асоціальної поведінки, пропагує здоровий спосіб життя.

2.16. Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу стосовно учнів, педагогічних працівників та інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого був особисто або інформацію про які отримав від інших осіб, вживає невідкладних заходів для припинення булінгу.

2.17. Бере участь у засіданнях педагогічної ради закладу освіти, методичного об'єднання, роботі конференцій, семінарів, клубів та інших заходах.

2.18. Дотримується академічної доброчесності та забезпечує її дотримання учнями в

освітньому процесі.

2.19. Замінює відповідно до наказу директора інших тимчасово відсутніх учителів.

2.20. Постійно підвищує свій професійний і загальнокультурний рівні, педагогічну майстерність.

2.21. Підвищує кваліфікацію та атестується раз на п'ять років.

2.22. Веде встановлену документацію та належно зберігає її.

2.23. Чергує по закладу освіти відповідно до графіка чергувань.

2.24. Дотримується статуту, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти.

2.25. **Вчитель етики дотримується положень щодо організації роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в закладі освіти:**

2.25.1. Є відповідальним за збереження життя і здоров'я учнів під час освітнього процесу.

2.25.2. Забезпечує проведення освітнього процесу, що регламентується законодавчими та нормативно-правовими актами з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності.

2.25.3. негайно повідомляє адміністрацію закладу освіти про нещасний випадок, що трапився з учнем, надає йому домедичну допомогу, викликає медпрацівника. Бере участь у розслідуванні нещасного випадку та вживає заходів з усунення його причин.

2.25.4. Проводить інструктаж учнів на початку навчального року з реєстрацією в журналі обліку навчальних занять, а під час проведення позакласних і позашкільних заходів – з обов'язковою реєстрацією в журналі встановленої форми відповідно до Положення про організацію та порядок розслідування нещасних випадків у навчально-виховних закладах.

2.25.5. Організовує ознайомлення учнів з правилами і нормами з охорони праці, безпеки життєдіяльності.

2.25.6. Контролює виконання учнями правил (інструкцій) з безпеки, проводить інструктажі з учнями з безпеки життєдіяльності під час освітнього процесу.

2.25.7. Проходить навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки в разі виникнення аварій та надзвичайних ситуацій (один раз на три роки).

2.25.8. Проходить інструктаж під час прийняття на роботу та періодично з питань охорони праці, навчання щодо надання домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правил поведінки та дій під час виникнення аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих, навчання з питань цивільного захисту, зокрема правилам техногенної та пожежної безпеки.

2.25.9. Не дозволяє виконання робіт, які негативно впливають на учнів закладу освіти та стан довкілля.

2.25.10. Здійснює контроль за безпечним використанням навчального обладнання та устаткування.

Забезпечує впровадження відповідних вимог нормативно-правових актів з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності в освітній процес.

2.25.11. Контролює улаштування й обладнання кабінету етики.

2.25.12. Проходить обов'язкові періодичні медичні огляди в установленому законодавством порядку».

2.25.13. Проводить профілактичну роботу щодо запобігання травматизму і зниження захворюваності серед учнів закладу освіти.

2.25.14. Почувши сигнал повітряної тривоги педагогічний працівник разом із учнями класу, у яких перебуває на уроці, повинен рухатися визначеним маршрутом до укриття, при цьому організовує пересування учнів двома колонами в приміщенні класу, швидко залишаючи навчальний кабінет.

2.25.15. Під час перебування в захисній споруді педагогічний працівник здійснює необхідну підтримку, заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті.

2.25.16. Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги організує повернення учнів на уроки, слідкує за тим, щоб вихід усіх учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами, а також перевіряє наявність учнів в укритті та у приміщеннях закладу освіти після завершення небезпеки.

3. Права

Учитель етики має право:

- 3.1. Вільно обирати форми, методи, засоби навчання, виявляти педагогічну ініціативу.
- 3.2. Під час дистанційного навчання самостійно визначати режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу, організовувати в синхронному режимі (решта навчального часу організовувати в асинхронному режимі).
- 3.3. Давати учням обов'язкові до виконання розпорядження щодо організації занять та дотримання дисципліни.
- 3.4. Брати участь у громадському самоврядуванні та роботі колегіальних органів управління закладу освіти.
- 3.5. Бути членом професійної спілки та інших об'єднань громадян, діяльність яких не заборонена законом.
- 3.6. Брати участь у засіданнях методичних об'єднань та клубів, конференціях і семінарах, інших заходах, організованих управлінням (відділом) освіти.
- 3.7. Ознайомлюватися з документами, що містять оцінку його роботи, надавати щодо них роз'яснення.
- 3.8. Надавати керівництву закладу освіти пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу.
- 3.9. Отримувати від керівництва та інших працівників закладу освіти підтримку у виконанні посадових обов'язків і реалізації прав, що передбачені цією посадовою інструкцією.
- 3.10. Обирати освітню програму, форму навчання та суб'єкта підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних працівників.
- 3.11. Здійснювати індивідуальну освітню (наукову, творчу, мистецьку тощо) діяльність за межами закладу освіти.
- 3.12. Захищати свої професійну честь та гідність, інтереси і права в усіх інстанціях, зокрема суді.
- 3.13. Відмовитися виконувати роботу, якщо виникла загроза життю та здоров'ю, до моменту усунення небезпеки.

4. Відповідальність

Учитель етики несе відповідальність за:

- 4.1. Неякісне виконання або невиконання посадових обов'язків, що передбачені цією посадовою інструкцією.
- 4.2. Порушення статуту та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти.
- 4.3. Заподіяння матеріальної шкоди закладу освіти.
- 4.4. Порушення правил і норм охорони праці та безпеки життєдіяльності, цивільного захисту, пожежної безпеки, передбачених відповідними правилами та інструкціями.
- 4.5. Застосування методів виховання, пов'язаних з фізичним чи психічним насильством над особистістю дитини.
- 4.6. Вчинення проступків, не сумісних з роботою на посаді педагогічного працівника.

5. Повинен знати

- 5.1. Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Конвенцію про права дитини, інші нормативно-правові акти з питань загальної середньої освіти, розвитку, навчання і виховання дітей, охорони праці та безпеки життєдіяльності.
- 5.2. Вимоги Державних стандартів загальної середньої освіти.
- 5.3. Принципи та завдання загальної середньої освіти.
- 5.4. Педагогіку, загальну й вікову психологію, вікову фізіологію.
- 5.5. Основні закономірності особистісного розвитку дітей, підлітків, молоді, специфіку їхніх потреб, інтересів та мотивів.

5.6. Методику викладання предмета етики, сучасні підходи до розвитку, виховання й соціалізації учнів.

5.7. Програмно-методичні матеріали й документи щодо викладання предмета.

5.8. Вимоги до оснащення та обладнання навчальних кабінетів.

5.9. Правила і норми охорони праці та безпеки життєдіяльності, цивільного захисту й пожежної безпеки, санітарії та гігієни.

5.10. Порядки надання домедичної допомоги, а також порядок дій у надзвичайних ситуаціях.

5.11. Державну мову відповідно до законодавства про мови в Україні.

6. Кваліфікаційні вимоги

6.1. Вища освіта та (або) професійну кваліфікація педагогічного працівника, належний рівень професійної підготовки; фізичний та психічний стан здоров'я дає змогу виконувати професійні обов'язки в закладі освіти.

6.2. Володіє мовно-комунікативною компетентністю: здатний до спілкування державною мовою, за потреби забезпечує здобуття учнями освіти з урахуванням мовного середовища в закладі освіти, здатний формувати та розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

6.3. Володіє предметно-методичною компетентністю: здатний моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання; використовує міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних галузей у навчанні учнів; формує у здобувачів освіти ціннісне ставлення до суспільства і держави, сім'ї та родини, природи, мистецтва і культури, праці, до себе.

6.4. Володіє інформаційно-цифровою компетентністю: здатний орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук та критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; здатний ефективно використовувати наявні та створювати нові електронні освітні ресурси; використовує цифрові технології в освітньому процесі.

6.5. Володіє психологічною, емоційно-етичною компетентностями та компетентністю педагогічного партнерства: здатний визначати та враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів, використовувати стратегії роботи з учнями, формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною; здатний усвідомлювати особисті почуття, відчуття, емоції, керувати власними емоційними станами, конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; здатний до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями під час освітнього процесу, залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства, здатність працювати в команді.

6.6. Володіє інклюзивною, здоров'язбережувальною та проєктувальною компетентностями: здатний створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, здатний до педагогічної підтримки осіб з ООП; здатний організовувати безпечне освітнє середовище, здатний здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

6.7. Володіє прогностичною, організаційною, оцінювально-аналітичною компетентностями: здатний проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів; здатний прогнозувати результати освітнього процесу та планувати освітній процес; здатний організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; здатний здійснювати оцінювання результатів навчання учнів, аналізувати результати навчання учнів, забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання навчання учнів.

6.8. Володіє інноваційною, рефлексивною компетентностями та здатний до навчання впродовж життя: здатний застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, використовувати інновації в професійній діяльності, здатний застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем в педагогічній діяльності; здатний визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя, здатний взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки; здатний здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

6.9. Учитель етики із кваліфікаційною категорією «спеціаліст» має вищу педагогічну освіту з

предмета, який викладає. Демонструє академічні знання з освітньої галузі/навчального предмету і володіння методиками і технологіями моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; володіє термінологічною базою освітньої галузі/навчального предмета; використовує навчальний матеріал з метою формування в учнів ключових компетентностей та умінь; добирає доцільні сучасні методики і технології навчання. Уміє вдосконалювати та створювати за потреби нові електронні (цифрові) освітні ресурси відповідно до освітніх потреб учнів; періодично використовує цифрові технології з метою підвищення мотивації учнів до навчання. Усвідомлює вплив вікових особливостей учнів на різні сфери їх розвитку, психологічні процеси та використовує відповідні форми та методи роботи з учнями; планує освітній процес, підтримує взаємодію між учнями; розрізняє та усвідомлює власні почуття, конструктивно реагує на конфлікт, використовує активні форми та методи навчання, поважає різноманіття думок і поглядів; застосовує механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин, визначає та враховує запити та очікування батьків, знає основні ролі та завдання членів команди психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами. Застосовує індивідуальний та диференційований підходи для надання індивідуальної підтримки учнів; володіє методиками профілактично-просвітницької роботи щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; організовує освітнє середовище безпечно та з урахуванням індивідуальних особливостей та освітніх потреб учнів; визначає цілі, завдання та очікувані результати навчального заняття, іншого освітнього заходу; здійснює різні види оцінювання результатів навчання учнів. Взаємодіє з педагогом-наставником, іншими вчителями для забезпечення особистого професійного розвитку та адаптації до умов професійної діяльності.

6.10. Учитель етики із кваліфікаційною категорією «спеціаліст другої категорії» відповідає вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією «спеціаліст», та аналізує результативність застосування різних методів формування в учнів складних понять, способи використання довідкових матеріалів в освітньому процесі, визначає можливі труднощі у навчальній діяльності учнів, добирає навчальний і дидактичний матеріал, диференціюючи його відповідно до рівня сформованості в учнів ключових компетентностей і умінь, порівнює ефективність різних інноваційних методик і технологій навчання, виховання і розвитку учнів, застосовує індивідуальні підходи до формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів. Періодично використовує електронні, навчальні, дидактичні матеріали, створені особисто, аналізує ефективність цифрових інструментів оцінювання та обирає доцільні для використання, використовує індивідуальний підхід у побуті з учнями, використовує навички позитивного розв'язання конфліктних ситуацій, взаємодіє з учнями та батьками на основі принципів прийняття, поваги, недискримінації, залучає батьків до участі в освітньому процесі. Гнучко планує освітній процес, аналізує помилки та труднощі учнів у навчанні з метою подальшого планування та коригування освітнього процесу, урізноманітнює інструментарій оцінювання відповідно до потреб та можливостей учнів, навчає учнів методів самоаналізу; вивчає стратегічні та оперативні цілі підвищення фахової майстерності відповідно до власних професійних потреб, використовує різні форми взаємодії з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки.

6.11. Учитель етики із кваліфікаційною категорією «спеціаліст першої категорії» відповідає вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією «спеціаліст другої категорії», та здійснює результативну підготовку учнів до самостійного аналізу складних понять і термінів, використовує власні методичні прийоми та засоби моделювання змісту навчання, демонструє власний педагогічний досвід, використовує власні методичні підходи до навчання, добирає відповідний інструментарій для проведення моніторингу результатів навчання; модифікує, комбінує, вдосконалює наявні освітні ресурси, вносить до них зміни згідно освітніх потреб учнів, активно використовує безпечне електронне середовище, здійснює диференційоване навчання, створює умови для формування позитивної самооцінки учнів, створює умови для розвитку пізнавальної активності учнів. Підтримує конструктивні та виважені стосунки з усіма учасниками освітнього процесу, спілкується, враховуючи культурні та особистісні відмінності усіх учасників освітнього процесу. Надає консультативну та інформаційну підтримку батькам щодо навчання, виховання та розвитку їхніх дітей, виявляє навички командної роботи; застосовує власні педагогічні

прийоми роботи з особами з ООП, проєктує матеріали, добирає засоби навчання з урахуванням індивідуальних особливостей та потреб кожного учня, адаптує та застосовує в освітньому середовищі здоров'язбережувальні засоби та ресурси. Прогнозує різні варіанти розвитку навчального заняття, розвиває в учнів здатність розуміти свою роль активного учасника освітнього процесу, розробляє індивідуальні завдання для оцінювання навчальних досягнень учнів, використовує практики взаємонавчання для підвищення фахової майстерності.

6.12. Учитель етики із кваліфікаційною категорією «спеціаліст вищої категорії» відповідає вимогам, встановленим до працівників з кваліфікаційною категорією «спеціаліст першої категорії», та надає рекомендації іншим вчителям щодо застосування сучасних методик і технологій формування в учнів складних понять, навичок самостійної пошукової діяльності; здійснює наставництво, супервізію інших вчителів; надає консультативну підтримку та методичні роз'яснення іншим вчителям щодо використання ефективних методик та технологій з урахуванням особливостей освітньої галузі; оцінює ефективність і доцільність застосування різних інструментів оцінювання та моніторингу. Навчає інших вчителів критично оцінювати інформацію в мережі Інтернет, здійснювати захист пристроїв, комунікаційних мереж і баз даних, уміє блокувати та виправляти загрози несанкціонованого доступу до інформації, навчає інших правилам захисту авторських прав в мережі Інтернет, створює нові електронні освітні ресурси; бере активну участь у політиці цифровізації освітньої діяльності закладу, здійснює необхідні адаптації/модифікації в освітньому процесі у роботі з особами з ООП, використовує розроблені та апробовані у власному педагогічному досвіді прийоми щодо розвитку мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів, демонструє дотримання демократичних цінностей у професійній діяльності, організовує діалог і полілог з усіма учасниками освітнього процесу та представниками місцевої громади, створює можливості для самореалізації учнів в освітньому процесі, особистісному творенні власних цілей, рефлексії, самоконтролю. Співпрацює з батьками як з членами команди психолого-педагогічного супроводу особи з ООП. Використовує в освітньому процесі власні методичні напрацювання, надає рекомендації та методичну допомогу іншим учителям; відстежує зміни в системі освіти та враховує їх у проєктуванні власної педагогічної діяльності.

7. Взаємовідносини (зв'язки) за посадою

Учитель етики взаємодіє із:

- 7.1. Директором закладу освіти та його заступниками.
- 7.2. Керівником методичного об'єднання вчителів з предмета етики.
- 7.3. Іншими педагогічними працівниками закладу освіти.
- 7.4. Медичними працівниками закладу освіти.
- 7.5. Органами громадського самоврядування закладу освіти.
- 7.6. Батьками, іншими законними представниками учнів.
- 7.7. Громадськими організаціями, позашкільними та культурно-освітніми закладами.

Посадову інструкцію розробив:

Директор гімназії

Анна КЛОКУН

(підпис)

«12» грудня 2024 р.

З посадовою інструкцією ознайомлений (а):

«18» 12 2024 р.

(підпис)

О. А. Мельник

« » 202 р.

(підпис)